

Nejen o Závracích klimatu na Gymnáziu Kojetín

Paní učitelky Dana Dýmlová a Markéta Matějková učí na Gymnáziu Kojetín. Přestože jedna učí přírodovědné a druhá humanitní předměty, shodují se, že učit o klimatu je v dnešním světě nezbytné.

Dana Dýmlová je školní koordinátorkou EVVO, koordinátorkou Světové školy a Fairtradové školy. Se žáky, kteří mají zájem o ekologická a globální témata, vymýšlí celoroční školní projekty, připravuje s nimi akce pro ostatní studenty i veřejnost. Tyto vzdělávací akce se snaží doprovázet také charitativní pomocí konkrétním lidem nebo institucím, které se věnují globálním tématům.

Markéta Matějková založila a vede redakci školního časopisu „s přesahem“ *Gymploviny*, ve kterém přispěvatelé otvírají globální témata, mj. i ekologická, je zapojena do *Světové školy*, projektů *Post Bellum* a dalších. Inicjuje školní projekty, ve kterých se snaží o smysluplné propojení témat z různých oblastí lidské činnosti, o spolupráci organizací, institucí, o zapojení studentů a veřejnosti.

Ekologická a globální témata

Ekologickým a globálním tématům se naše škola věnuje už osm let především v rámci projektu *Světová škola*. Na začátku každého školního roku vybíráme s žáky téma, kterému se budeme v nadcházejícím roce věnovat. Připravujeme aktivity a besedy pro jednotlivé třídy, pro-

„Překvapil nás fakt, že mladá generace je mnohem vnímavější k tematice klimatických změn v porovnání s celorepublikovým průměrem.“

jektové dny pro celou školu, ale také akce pro veřejnost. Zabývali jsme se například tématy odpovědná spotřeba a odpady, ohrožení živočichové, voda kolem nás, tropické deštné lesy, fairtrade.

Tématu klimatických změn jsme se vždy dotýkali jen okrajově, postupně však dozrál čas, abychom se na klima podívali detailněji. Vedly nás k tomu dvě události, které nás ujistily, že to zvládneme, i když je to téma složité a hůře uchopitelné, ačkoli se týká nás všech a stále naléhavěji. S kolegyní Markétou jsme se zúčastnily základního a později i facilitačního kurzu *Klimatická mozaika*. Naše škola se také zapojila do projektu brněnské vzdělávací organizace Lípka s názvem *Klíma se mění a my s ním*.

Abychom na začátku zmapovali postoje žáků k tomuto tématu, připravila jedna

dívka z tercie pro žáky celé školy dotazník inspirovaný rozsáhlejší dotazníkem České klima 2021, které v roce 2021 realizovala Katedra environmentálních studií FSS Masarykovy univerzity. Náš dotazník obsahoval 19 otázek, počínaje otázkou, jestli jsou žákům blízké myšlenky ochrany přírody a životního prostředí (rozhodně ano nebo spíše ano odpovědělo 79,8 % žáků), jestli si myslí, že je změna klimatu reálný problém (ano uvedlo 82,5 % žáků), do jaké míry má podle nich lidská aktivita vliv na změnu klimatu (veliká odpovědělo 81 % žáků) atd.

Jak gymnazisté vnímají klimatické změny

Prekvapil nás fakt, že mladá generace je mnohem vnímavější k tematice klimatických změn v porovnání s celorepublikovým průměrem. Téměř 73 % žáků si myslí, že děti, které se rodí v těchto letech, budou žít spíše v horším nebo výrazně horším světě než předchozí generace. V souvislosti s klimatickou změnou pociťují hlavně strach, bezmoc, smutek a zmatek. Přesto 66 % věří, že lidé v České republice mohou něco udělat, aby se změna klimatu zmírnila. Nejčastěji však uvádějí, že oni osobně jen třídí odpad, někteří zmiňují, že neplývají jidlem.

Najde se ale i tato odpověď: „Šetrím vodou, využívám MHD, vlaky, kolo apod., zajímám se o to, co mají politické strany v programu a jak to ovlivní životní prostředí, nenakupuji věci, které nevyužiji.“

Žáci si v 82 % myslí, že je důležité, aby se mladá generace zapojila do boje proti změně klimatu a podobné procento (84 %) si myslí, že by školy měly více vzdělávat o tomto tématu.

Tak jsme se do toho pustili. Na graficky zpracované výsledky výzkumu se můžete podívat na stránkách gymnázia. →

Zázraky klimatu

Žáci zapojení do projektu Světová škola pracovali za pomoci knižních a internetových zdrojů krátké, asi 5–10 minut trvající prezentace na tato témata: skleníkový efekt, Keelingova křivka, odlesňování, plíživé jaro, změny koloběhu vody, acidifikace oceánů, jak zastavit změnu klimatu a uhlíková neutralita. Vše jsme propojili do jedné hodinové prezentace a vyrazili postupně do všech tříd školy (kromě maturitních ročníků).

Prezentovali samotní žáci, kteří jednotlivá témata připravovali. Informací bylo mnoho a čas omezený 45 minutami vyučovací hodiny, takže nebyl prostor pro větší diskusi, ale k tématu jsme se ještě vrátili prostřednictvím kvízu v Kahootu, který

ODKUD ČERPÁME INFORMACE

- Fakta o klimatu
- Učíme o klimatu
- Veronica – ekologický institut: záložka Ochrana klimatu
- Kniha Petra Daniše: Klima je příležitost (Tereza, 2023)
- Kniha ekologie (Universum, 2020)

Kurzy:

- Climate Fresk
- Klimatická změna (Člověk v tísni)
- Dexpo – Kritickým myšlením k ochraně klimatu (ARPOK Olomouc)

jsem měli poskládaný z informací v prezentaci. Osvěžili si tím informace o klimatu a zároveň se tři neúspěšnější žáci kvízu nominovali do celoškolské soutěže.

Soutěž jsme pojali v podobném duchu jako televizní Zázraky přírody. V našich Zázracích klimatu se prolínaly kvízové otázky s rozšiřujícími informacemi o klimatu; animacemi i pokusy. Každou třídu reprezentoval tříčlenný tým výherců třídního kvízu. Pro vítězné týmy jsme měli připravené sladké odměny s certifikací Fairtrade; protože jsme Fairtradovou školou.

Klimatická mozaika, výměníky věcí, systematická práce

K tématu změny klimatu se ještě budeme během školního roku vracet. Rádi bychom v každém ročníku zakotvili pravidelné klimatické vzdělávání bez ohledu na aktuální téma projektu Světová škola. Dvakrát za osmileté studium na gymnáziu bychom žáky chtěli provést Klimatickou mozaikou; nejdřív juniorskou verzí, u starších žáků pak dospěláckou verzí. Také bychom se v jiných ročnících chtěli zabývat environmentální efektivitou, uhlíkovou stopou a různými lékcemi, které jsou k dohledání například na stránkách Učíme o klimatu.

Pravidelně pořádáme burzu nepotřebných věcí a výměníky oblečení, kde si mohou žáci obstarat věci z druhé ruky. Na jaře se chystáme i na tzv. green swap, tedy výměník rostlinek a semínek. Sběr papíru už je na naší škole samozřejmostí, výtěžek využíváme na nákup fairtradové kávy, čaje a čokolády na dny otevřených dveří, na kterých lidem zpřístupňujeme návštěvu školy fairtradovou kavárnou. Před Vánocemi těšíme osamělé seniory přáním a drobným fairtradovým dárkem. Není to jediná charitativní akce. Zbylý výtěžek směřujeme vždy prostřednictvím některé neziskové organizace na podporu projektu, které pomohou doma nebo ve světě řešit lokální nebo globální problémy. Také

KLIMATICKÁ MOZAIKA

Hra, odkrývající příčiny, souvislosti a důsledky klimatických změn s využitím vědeckých dat shromažďovaných a pravidelně aktualizovaných Mezinárodním panelem IPCC, funguje jako jeden z neúčinnějších nástrojů k otevření diskuse nad tématem klimatu. Z dosavadních zkušeností facilitátorek Dany Dýmalové a Markéty Matějkové vyplývá, že generace žáků základních a středních škol jsou o problematice klimatu informovány ve velké míře, ovšem informace jsou často předkládány nahodile, bez širších souvislostí, a nemožňují uvědomit si komplexnost problému. Právě Klimatická mozaika je tím prostředkem, který dokáže prezentovat problematiku klimatu uceleně a s nadhledem, a i pro znalce problematiky je zdrojem mnoha „aha momentů“.

Podrobnější informace najdete na: <https://climatefresk.org/world/>. Plánovaná školení jsou k dohledání na FB Klimatická mozaika ČR: <https://www.facebook.com/klimaticka.mozaika>.

SVĚTOVÁ ŠKOLA

Oceněním Světová škola se v současné době pyšní 137 českých mateřských, základních a středních škol. Základní filozofie podporuje vzdělávání a přípravu žáků na reálný život v globalizovaném světě a opírá se o jednoduchou metodologii tří kroků: uč se – zjišťuj – jednej. Více na: <https://www.svetovaskola.cz/>.

FAIRTRADOVÁ ŠKOLA

Fairtradové školy jsou mezinárodní iniciativou označování míst, kde je podporována a zviditelňována myšlenka fair trade. Cílem kampaně je podporovat pěstitele v zemích Asie, Afriky a Latinské Ameriky – jak podporou globálního vzdělávání, prodejem fairtradových výrobků, tak zvyšováním povědomí o situaci pěstitelů a dopadech systému Fairtrade na jejich životy. Více na: <https://www.fairtradovamesta.cz/ft-skoly/>.

o ekologických a globálních tématech přišeme do školního časopisu *Gymploviny* (<https://gkj.cz/skolni-casopis/>).

V závěru školního roku se opět vrátíme k našemu klimatickému dotazníku a z odpovědí zkusíme vyhodnotit, jestli se postoje žáků ke klimatu změnilly. ■

Dana Dýmalová a Markéta Matějková,
Gymnázium Kojetín, <https://gkj.cz/>
Foto: archiv Gymnázia Kojetín